

Rachel septem annis, a Moysé subijci anticipative, ob rerum, ut dicunt, cognationem manifestam, ut nempe summam præmitteret narranda, dein particulatim et prolixius, juxta Scripturæ morem, cujus similia et crebra exempla in promptu sunt.

Inst. II. Dina erat nubilis, quando violata est a Sichem filio Hemor, infra cap. XXXIV, 2: atqui si fuisset nata post secundum septennium, tunc temporis nubilus esse non potuisset; ergo, etc.

R. Neg. min. Nam cum Jacob post finitum secundum septennium, adhuc sex annis manserit apud avunculum suum Laban, ut patet ex cap. XXXI, 58 et 41, sequitur quod Dina habuerit quinque annos et septem menses, quando Jacob ex Mesopotamia reversus fuit in terram Chanaan. Jam vero ex cap. XXXIII, 47, liquet, quod aliquo notabili tempore videatur habitasse in Socoth, antequam transiret in Sichem. Supponamus igitur cum Vitre et nonnullis aliis chronologis, quod eodem anno, quo fugit ex Mesopotamia, venerit in Socoth, et ibidem habitaverit octo annis: in hoc supposito Dina fuit circiter 14 annorum, quando violata est a Sichem filio Hemor, ac consequenter nubilus erat.

Ex quibus omnibus liquet, quod præfatum argumentum (in quo maxime se fundant oppositæ opinionis patroni) minime nos urgæat, ut recedamus ab obvio et naturali sensu $\dot{\gamma}$. 21 et 25, eumque detorqueamus ad sensum valde improprium; puta dicendo, quod $\dot{\gamma}$ a *servivi* idem significet ac *servio*; *tempus impletum est*, idem ac *plenum est*, scilicet generandi liberus, etc.

QUESTIO II. — AN, ET QUOMODO HIC PECCAVERINT LABAN ET JACOB.

Resp. et dico 1: Multiplicis peccati hic reus fuit Laban.

1. Inhumanus fuit et atrox in filiam suam Rachelem, quam veluti mancipium, nulla dote assignata, cum obsequiis Jacobi permutavit: de quo ipsa cum sorore conqueritur infra cap. XXXI, 14 et 15: *Nunquid habemus residui quidquam in facultatibus et hereditate domus patris nostri? Nonne quasi alienas reputavit et vendidit nos comeditque pretium nostrum?*

2. Versipellis fuit et duplicis animi: quia pro septennali obsequio Jacob promiserat Rachelem; cum tamen intenderet potius fraudulentè surrogare Liam; ut patuit ex eventu.

3. Injustus fuit: quia durissimo septem annorum labori mancipavit Jacob, qui necessitudinis, sanguinis, divitiarum, et meriti causa filiam suam gratis, imo dotatam dare debuisset, ubi partes conveniant.

4. Violentus fuit; quia loco Rachelis substravit ipsi Liam, cujus matrimonium ex timore saltem reverentiali eum cogitatum habere, septemque aliis annis pro Rachele de novo servire.

5. Injurius fuit Racheli, quam a jure thori ad tempus amovit; seduxit et Liam, quam viro non suo

subjecti, et periculo exposuit opprobrii sempiterni, si a Jacob fuisset repudiata, etc.

Dico 2. Nulla ratione hoc cap. culpandus est Jacob; quia bona fide et ex ignorantia facti-totum contigit, quod hic posset videri culpabile.

Obj. I. Jacob hic dicit ad Laban $\dot{\gamma}$. 21, *Da mihi uxorem meam*; ergo videtur rem cum ea habuisse ante matrimonium.

R. Neg. consequ. Quia impleta conditione, jam erat ei desponsata. Porro desponsata in Scriptura quandoque vocantur uxores; ut patet ex Deut. XXII, 24, ubi stuprator desponsatae lapidibus obrui præcipitur, addita hac ratione: *Quia humiliavit uxorem proximi sui.*

Obj. II. Inconceptibile est, quod Jacob tota nocte laboraverit facti ignorantia, nullamque saltem habuerit fraudis suspicionem.

R. Neg. assumpt.; nam Moyses ignorantiam illam energie exprimit dicens $\dot{\gamma}$. 24: *Facto mane, vidit Liam.* Quo comperto, et ipse Jacob in fraudulentum insurgit avunculum $\dot{\gamma}$. 25 dicens: *Quid est quod facere voluisti? Nonne pro Rachel servivi tibi? Quare imposuisti mihi?* Ex quibus satis constat, quod factum illud Jacob penitus ignoraverit.

Obj. III. Si mentis compos fuisset Jacob, fraudem detexisset vel ex visu, vel ex auditu, vel ex tactu; ergo illa die liberius biberat, sicque ignorantia illi causam dederat.

R. Neg. ant. Quia in omnibus istis sensibus decipi potuit Jacob sibi præsentissimus. 1. Quidem in visu, quia (ut notat Estius) honestatis et verecundiæ causa olim in tenebris solebant ad thalamum viri noviter nuptæ introduci, et quidem obvelata facie. 2. Decipi potuit in auditu; quia, suadente Labano, vel tacere potuit Lia, vel vocem sororis imitari, vel propriam submissee loquendo fingere; quia satis constat, quod submissa loquela ita quandoque vocem variet, ut crederes te alteram audire personam. 3. Decipi potuit in tactu; quia cum simplicissimus et castissimus esset Jacob, ex hac illusionis elucet, quod in uxore non quæsierit blanditias, et lenocinia meretricia, sed ea potius usus sit in castitate maritali. His adde, quod fraus hæc esset prorsus insolita, et sine exemplo, quam proinde homo rectus et simplex subolere non potuit.

Inst. Ergo et Rachel peccavit, lenocinium illud non impediens.

R. Neg. sequelam: quia imprimis fraudem illam Rachel potuit ignorare. Deinde quamquam non ignorasset, potuit ab ea impedienda metu gravi et injusto, fraudulenta quoque vel violenta abductione deterri. Porro non semper tenemur alterius peccatum cum gravi nostro incommodo impedire. Quidquid sit, ignorantiam illam in justo Jacob Deum permittere voluisse, unanimiter tradunt SS. Patres.

Obj. IV. Jacob facile acquievit Labano, tenuem facti sui rationem afferenti; ergo consensus in factum libidinosum.

R. Neg.; consequ., quia tantum acquievit Labano, ma-

trimonium Liæ petenti per hæc verba $\dot{\gamma}$. 27: *Imple hebdomadam dierum hujus copulæ, et hanc quoque (Rachelem) tibi dabo.*

Porro quamvis omni jure potuisset Jacob Liam repudiare, habuit tamen justas rationes in hoc matrimonium consentiendi. 1. Quidem, ne cognatam suam a se vitiatam, et forte imprægnatam exponeret opprobrio. 2. Ne sibi grave malum ex parte Labani accerseret, cujus potentiam merito timere potuit. 3. Ut hac via vexam iniquam redimeret, et debitam sibi uxorem Rachelem obtineret, quam alias non obtinisset.

Inst. Jacob tandem potitus optatis nuptiis, amorem sequentis priori prætulit; ergo saltem inordinato amore peccavit.

R. Neg. consequ. Quia majori amore digna erat Rachel, tum propter naturæ dotes, tum quia spontaneè eam duxerat, nec ab illa deceptus fuerat, prout fuerat illus a Lia. Porro quod castus fuerit hic Jacobi amor in Rachelem, patet ex eo, quod toto tempore septem annorum, ne semel eam teligisse legatur.

Noluit tamen Dominus ut Jacob despiceret Liam, et hinc $\dot{\gamma}$. 31 videns, quod despiceret Liam, aperuit vulvam ejus, sorore sterili permanente, ut vel sic omnes amici sui semitas divina sua, solidaque providentia suaviter diserneret et gubernaret.

Obj. V. Versu 26 ait Laban ad Jacob: *Non est in hoc loco nostro consuetudinis, ut minores ante tradamus ad nuptias.* Atqui consuetudinem illam ignorare non potuit Jacob, qui per septem annos jam ibi habitaverat; ergo fraudem sibi struendam subolere potuit.

R. Vel consuetudinem illam a Laban fuisse confictam, vel si revera fuerit, recte equidem confisus est Jacob, quod Laban consuetudinem illam prætergredi vellet. 1. Quia ipsum ante non monuit. 2. Quia petitam juniorem, non obstante ista consuetudine ei absolute concessit, sub conditione obsequii septennalis, quod Jacob impleverat. 3. Quia solemniter celebravit convivium nuptiale Rachelis, quam omnes noverant juniorem; adeoque jam satis indicaverat, quod prætentam istam consuetudinem nollet observare.

QUESTIO III. — AN JACOB POTITUS SIT OPTATIS NUPTIIS RACHELIS IN INITIO ALTERIUS SEPTENNII, AN IN FINE.

Resp. verbis S. P. Aug. Q. 89 in Gen. Si parum advertatur rei hujus narratio, putabitur quod posteaquam Liam Jacob duxit uxorem, deinde servivit alios septem annos pro Rachele, et tunc eam duxit. Verum tamen non ita est. Unde juxta S. D. quod hic $\dot{\gamma}$. 27 dicitur: *Imple hebdomadam dierum hujus copulæ, idem est quod, Imple, seu expecta septem dies, quibus durant solemnia nuptiarum hujus matrimonii, et iis finitis, tradam tibi pleno jure uxorem etiam Rachel, sic tamen ut pro ea mihi aliis septem annis servias.* Infame enim fuisset Liæ, se dimitti a Jacob, et indecorum intra dies nuptiales aliam ipsi superinduci: nam per septem dies tunc temporis nuptiæ celebrabantur, ut nunc tribus, quemadmodum insinuat S. P. ibidem; et patet ex nuptiis Samsonis Jud. XIV, 12.

Fallitur proinde Josephus, qui putat hic hebdoma-

dam annorum intelligi, quasi Jacob non duxisset Rachelem ante finitos secundæ servitutis annos. Hebdomadam enim dierum nuptialium cum S. P. Aug. hic $\dot{\gamma}$. 28 intelligendam esse, sustinent S. Hieron. supra Q. I. cit., Alcuinus, Estius et omnes passim interpretes.

Et revera solos septem dies inter utrasque nuptias interponendas esse, satis colligitur ex $\dot{\gamma}$. 30 et 31: atque etiam ex contentionibus Liæ et Rachelis ante nativitatem Joseph, quæ contigit anno 14 paternæ servitutis; quia post eum natum servivit Jacob alios sex annos pro gregibus; ut eruitur ex cap. XXXI, 58 et 41.

P. quid significetur per Liam et Rachelem.

R. Sensu allegorico per Liam significatur Synagoga, per Rachelem Ecclesia, pro qua utraque Jacob (id est Christus) servivit; ut explicat Justinus in dialogo cum Tryphone.

Sensu autem tropologico Rachel significat vitam contemplativam, Lia activam; ut præclare exponit S. P. Aug. lib. XXII cont. Faustum, cap. LII; item S. Greg. lib. VI Moral., cap. XXVIII.

CAPUT XXX.

Rachel sterilis, et Lia parere cessans, ancillas suas marito tradunt, ex quibus singulæ binos suscipiunt filios, præter quos Lia duos alios, et filiam parit; Rachel vero Joseph: unde Jacob in patriam redire cogitat; sed novo pacto a Laban detentus, virgarum decorticatione ditatur.

QUESTIO I. — AN CULPABILIS SIT JACOB, QUOD QUATUOR ACCEPERIT UXORES.

Resp. et dico: Faustus manichæus, acerrimus Jacobi patriarchæ criminatos, propudiosè ipsum incontinentiæ arguit propter multiplicatas hic uxores: cujus vestigiis insistent Calvinus, et hæc Scripturæ verba expendens: *Deditque (Rachel) illi Balam in conjugium; scribere non veretur: Itaque ad tantum conjugium rapitur Jacob. Unde colligimus nullum esse peccatis finem, ubi semel neglecta est Dei institutio. Atque hoc est, quod dixi, non statim Dei sculis reductum ad sanam mentem, etc.* Verum clamoroso hæretico Fausto os olim obstruxit S. P. Aug., et in ipso succlamantem Calvinum præfocavit lib. XXII cont. Faustum, et alibi, ostendens quod patriarchæ in matrimoniis suis non delicias carnis, sed generis tantummodo sui intenderint multiplicationem; quod facta dispensatione (quam cap. XVI probavimus) licitum erat, planeque honestum.

Sane si Rachel spurcitas carnis intendisset (idem est de Sara et Lia) potius absterruisset virum ab omni alia muliere, quam ancillam suam viro suo dedisset uxorem; ut vel lippis oculis quilibet potest intueri.

Sed quid de viris loquar (ut utar verbis S. P.) quibus excellentissimum testimonium divina voce perhibetur, cum ipsas feminas nihil aliud in concubitu appetivisse, quam filios, satis eluceat.

Dices : Etiam si ista ratio aequaliter potuerit excusare Abrahamum, non potuit tamen Jacobum; cum ille ex Lia jam tres saltem genuisset filios: ergo Jacob in uxorum pluralitate animum prodidit libidinosum.

R. Neg. conseq. Quia sicut Abraham non nisi unam appetiit Saram, sic Jacob non nisi solam desideravit Rachelem; cum Liam sibi suppositam nunquam petiisse aut appetiisse legatur: nec verisimilius unquam desiderasset, nisi propter rationes supra allatas, quasi coactus fuisset. Rursus sicut Abraham non nisi cedens deprecanti Saræ superinduxit Agar: sic Jacob non nisi cedens urgenti Racheli, accepit Balam; ut primariæ suæ uxori ex ancilla gigneret filios adoptivos, cum spem non videretur habere suscipiendi naturales. Porro licet saltem tres ex Lia genuisset filios, nullum tamen haecenus genuerat ex Rachele, cui saltem adoptivos desideranti (facta sibi dispensatione) sine animo libidinoso satisfacere potuit, et satisfecit.

Inst. Equidem hæc ratio non excusat ipsum respectu matrimonii cum Zelpha, cum Lia jam quatuor naturales haberet filios; ergo saltem hic animum carnalem prodidit.

R. Neg. conseq. Quia cum urgente Rachele Balam assumpsisset, sicque partiali jure thori privaretur Lia, etiam hæc instante, debuit admittere Zelpham, ne æmulatione et invidia cresceret, qua postmodum Lia exarsit in Rachelem dicens *ÿ. 15: Parumne tibi videtur, quod præripueris maritum mihi, nisi etiam mandragoras filii mei tuleris?* Pacem ergo per hoc quartum matrimonium in familia sua quæsiuit Jacob, non carnales delicias, quas in prædilecta sua Rachele potius invenisset, quam in aliis.

Id ipsum illustri exemplo ostendit, quando loco Rachelis Liam sine contradictione admisit, quæ mercede virum suum se conduxisse asserit *ÿ. 16*, pro mandragoris, quas concupierat Rachel et a Lia sub dicta conditione acceperat.

QUESTIO II. — DE NATIVITATE JOSEPH.

Rachel hæcenus semper sterilis, demum reddita est fecunda anno ultimo secundi septennii, non quidem virtute mandragoræ, sed beneficio Dei, peperitque Joseph, quem ex voto et desiderio, quo optabat sibi addi alium filium, isto nomine appellavit; *Joseph enim idem significat quod addens, vel accrescens*; ut patet ex cap. XLIX, 22.

Dico 1. Ortus Josephi in annum 14 servitutis patris sui incidens, clavis quædam est chronologiæ rerum ad Jacob pertinentium. Nato enim Joseph dixit Jacob ad Laban *ÿ. 26: Da mihi uxores et liberos pro quibus servivi tibi, ut abeam*: adeoque Joseph natus est in fine secundi septennii: nam cum se avunculo suo Laban ad 14 annos servitutis obligasset, non poterat petere libertatem et dimissionem, nisi iis finitis. Itaque

Dico 2. Joseph natus est anno patris sui 91.

Prob. Jacob erat 150 annorum, dum venit in Ægyptum, et Joseph tunc erat 59 annorum: atqui si

subtrahas 59 a 150, restabunt 91. Ergo Joseph natus est anno patris sui 91. Prima pars maj. liquet ex cap. XLVII, 9, ubi dicit Jacob Pharaoni: *Dies peregrinationis meæ centum triginta annorum sunt.* Secunda pars pariter liquet ex cap. XLI, 46, ubi dicitur: *Triginta annorum erat (Joseph) quando stetit in conspectu regis Pharaonis.* Atqui novem annis post venit Jacob in Ægyptum: (nam primo fluxerunt septem anni ubertatis, deinde duo anni famis; ut patet ex cap. XLV, 11, ubi Joseph dicit fratribus suis: *Adhuc enim quinque anni residui sunt famis*) ergo Joseph 59 annos habebat, quando Jacob venit in Ægyptum. Videri meretur S. P. Aug. Q. 128 in Gen. ubi jam dicta mirifice dilucidat. Interim ex his

Collige 1. Quod Jacob haberet 77 annos, dum venit in Mesopotamiam, et fratri suo præripuit benedictionem: item quod haberet 84, dum duxit Liam; nam si subtrahas 14 a 91, restant 77; et si subtrahas 7 a 91, restant 84.

Collige 2. Quod Benjamin sit natus anno circiter 107 ætatis Jacob: quia Benjamin natus est aliquot mensibus, antequam Jacob veniret ad Isaac patrem suum, in Hebron; ut patet ex cap. XXXV, a *ÿ. 16* usque ad 20. Atqui dum jam Jacob habitabat in Hebron, Joseph annuū agens 16 a fratribus venditus ductus est in Ægyptum, ut dicitur cap. 37. Ergo Benjamin 16 circiter annis fuit junior Josepho, ac consequenter natus est anno circiter 107 vitæ Jacob; anno vero ætatis Isaac 167: siquidem Jacob natus fuit anno vitæ Isaac 60; ut dicitur cap. XXV. Unde

Collige 3. Quod cap. XXXV mors Isaac narrantur per anticipationem: nam ibidem *ÿ. 28* dicitur in toto vixisse 180 annis; adeoque adhuc 13 annis vixit post venditionem nepotis sui Joseph. Vide S. P. Aug. Q. 122 in Gen.

Collige 4. Quod Jacob postquam rediit ex Mesopotamia, 10 annis peregrinatus sit in terra Chanaan, antequam venerit ad patrem suum Isaac, in Hebron.

QUESTIO III. — AN JACOB IN NOVO PACTO, QUOD INITIUM CUM LABAN, ALICUJUS PECCATI REUS FUERIT.

Dico 1. Videri posset aliquibus, quod in novo pacto, de quo hic, injustitiæ et superstitionis reus fuerit Jacob. Pro quo

Nota 1. Quod pactum illud fuerit tale, ut omnes fœtus ovium et et caprarum Laban, quas Jacob pascebat, deinceps nascituri, si essent unicolores; puta toti albi vel toti nigri, cederent Labano: *quodcumque autem fœturum (id est fœtum sive subnigrum, in quo albedo nigredini mixta est) et maculosum (id est magnas habens maculas albas vel nigras), variumque fuerit (hoc est parvis maculis albis vel nigris distinctum, seu punctatum), tam in ovibus, quam in capris, cederet Jacobo*; ut dicitur *ÿ. 32*.

Nota 2. Laban gratum habens quod cit. *ÿ. 32* petebat Jacob, *ÿ. 35, separavit in illa die capras et oves, et hircos et arietes varios, atque maculosos, eosque sibi pascebat assumptis, et itinere trium dierum sejunxit ab unicoloribus, quos Jacobo pascebat relinquit.*

Nota 3. Circa executionem hujus pacti, propter obscuritatem textuum, inter se non convenire interpretes; sed executionem ita esse factam, ut soli Jacobo unicolores traditi sint, aliqui prætendunt, quorum opinionem hic nude proponere volo, ut videat lector an satis fundata sit, necne.

Dices 1: Versu 35 legit interpret noster: *Cunctum autem gregem unicolorem, id est albi et nigri velleris, tradidit in manu filiorum suorum.* Deinde *ÿ. 36: Et posuit spatium itineris trium dierum inter se, et generum qui pascebat reliquos greges ejus.* Ergo Laban unicolores pascebat dedit servis aut filiis suis, variegatos autem Jacobo.

R. Neg. conseq. Quia maculosos fœtus in posterum nascituros pro mercede petierat Jacob: atqui ex maculosis naturaliter, vel saltem regulariter prodissent fœtus maculosi; ergo gregem maculosum non dedit Jacobo pascebat avarus Laban.

Deinde variegatos ab unicoloribus separavit Laban itinere trium dierum, ne posteriores vel ex aspectu, vel ex coitu cum prioribus, variegatos gignerent.

Denique si variegatos pasceret Jacob; quid opus erat virgas populeas partim corticibus exutas, partim integras in canalibus opponere, ut ex earum conspectu grex diversi coloris gigneretur, cum omne animal per se sibi simile gignere soleat, licet per accidens quandoque fiat contrarium.

Unde apparet, in textu nostro omissam esse particulam non, adeoque legendum esse: *Cunctum autem gregem unicolorem, id est albi et nigri velleris, non tradidit in manu filiorum suorum.*

Imo si constructionem adhuc magis naturalem desideres (inquit aliqui) sub correctione eorum, quorum interest, totus textus sic legi potest: *Cunctum autem gregem non unicolorem, id est, nec albi, nec nigri velleris, tradidit in manu filiorum suorum.*

Rationem allegant, quod Scriptura ponat oppositionem inter gregem, quem sibi, vel suis pascebat reservavit, et eum quem Jacobo pascebat commisit, statim subdens *ÿ. 36. Et posuit spatium itineris trium dierum in se et generum, qui pascebat reliquos greges ejus, scilicet unicolores*; cum juxta istam explanationem de non unicoloribus Scriptura ante loquatur.

Quamquam autem predicta reflexio nec ad fidem pertinet, nec ad mores; absit tamen (inquit) privato spiritu quidquam asserere nisi disputative; et qui tem sine præjudicio melius sapientis.

Dices 2. Salvo textu, juxta communem interpretem explanationem omnia coherent, si dicamus, gregem unicolorem traditum fuisse in manus filiorum Laban, ut simul cum Jacobo eundem gregem pascerent, titulo tenus ut subessent Jacobo, eumque juvarent in gregibus custodiendis: sed revera, ut invigilarent ne aliunde diversi coloris oves aut capræ a Jacobo admitterentur unicoloribus: item ne quid sibi Jacob præter pactum usurparet ex fœtibus unicoloribus, eosque, ubi jam adolevisent, patri suo segregarent, etc.

R. Hanc quidem esse plurimorum interpretationem; sed multa sunt, quæ huic obstant explanationi.

1. Quia separavit variegatas a grege Jacobi, et posuit spatium itineris trium dierum, inter se et generum, qui pascebat reliquos greges ejus; utique unicolores, ne variegata plures nascerentur ex grege suo. Nemo autem prudens suspicari potuit quod variegatas oves vel capras aliunde tunc Jacob adduceret, quia vel femellarum fœtus non habuisset, vel masculos gratis non accepisset ad conjunctionem.

2. Si in gregis custodiam filios Laban exploratores secum habuisset Jacob, sine causa dixisset *ÿ. 35: Respondebit mihi cras justitia mea, quando placitum tempus advenerit coram te, et omnia quæ non fuerint varia, et maculosa, et furva tam in ovibus, quam in capris, furti me arguent.* Quid enim illa protestatio veniebat ad rem, si cum Jacobo essent exploratores Laban, qui dietim ei referre potuissent quid ageretur?

3. Si exploratores filios Laban secum habuisset Jacob, quomodo in eorum præsentia ausus fuisset virgas populeas, detractis partim corticibus adhibere, ut fœtus variegatos obtineret?

4. Si in eorum præsentia id ipsum attentaverit Jacob; quomodo stratagema illud patri non retulerunt filii? Hæc sane et alia mature considerantem cogere possunt a communi explicatione deflectere, et admittere mendum in loco, quem S. Hieron. in Tradit. heb. ita dicit esse obscurum apud LXX Interpretes, ut neminem repererit, qui illum nitide exponeret.

Inst. Si mendum esset, correctores romani illum illud indubie observassent; ergo et correxissent.

R. Neg. conseq. Quia nihil hic substantiale est, quod fidei vel moribus repugnat, et particula non per abbreviationem scripta facile omitti potuit: nec propterea corrigi debuit per Romanos, qui plura similia mendæ permiserunt (ut scribit Bellarminus Lucae Brugensi), ne viderentur cum hæreticis variare textus antiquiores.

Dices 3. Salvo textu dici potest, quod Laban tradiderit unicolores in manus filiorum suorum, quando in fine anni facta est prima natorum fœtum divisio, de qua dicitur *ÿ. 42: Factaque sunt ea, quæ erant serotina (in autumno genita) Laban, et primi temporis (nempe verni) Jacob.*

R. Neg. assumpt. Quamquam enim ista separatio ita postmodum facta sit, non potest tamen textus, de quo hic disputamus, de fine anni intelligi, sed de tempore quo primum pactum conclusum est. Nam manifeste per eundem contextum legimus: *Separavit in die illa capras et oves, et hircos et arietes varios atque maculosos: cunctum autem gregem unicolorem tradidit in manu filiorum suorum.* Ergo in illa die, qua facta est prima separatio, dicitur Laban gregem unicolorem tradidisse in manus filiorum suorum. Unde contorta est explicatio Pererii per hysterologiam, nec concordat cum inito pacto, neque cum ejus executione.

Dices 4. Certum est, quod Laban, videns sub Jacobo tam multa maculosa nasci, pactum suum permutaverit; nam Jacob cap. seq. *ÿ. 7 et 8* ait ad uxores suas: *Sed et pater vester circumvenit me et mu-*

